

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURİYE ARAP
CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA DİCLE NEHRİNDEN SU
ÇEKİLMESİ İÇİN SURİYE TOPRAKLARINDA POMPA İSTASYONU
KURULMASI KONUSUNDAKİ MUTABAKAT ZAPTI**

Bundan sonra Taraflar olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti,

- i. İyi komşuluk ve dostluk ilişkileri ve devam eden stratejik işbirliği çerçevesinde, su konusunda işbirliğinin geliştirilmesi ve dayanışmanın artırılması amacıyla,
- ii. Her iki ülkenin sulama, gıda ve kalkınma için su ihtiyacını dikkate alarak,
- iii. 13 Ekim 2009 tarihinde Halep ve Gaziantep'te gerçekleştirilen Türkiye-Suriye Stratejik İşbirliği 1. Bakanlar Toplantısı sırasında üzerinde mutabakat sağlanan hususları kabul ederek,

tarafı aşığadaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

MADDE 1

Suriye kendi ihtiyaçlarına binaen, Madde 4'te belirtilen sulama suyu miktarını kullanmak üzere, Dicle Nehri'nin Türkiye ile Suriye arasında sınır oluşturduğu bölümde, Suriye topraklarında bir pompalama istasyonu kuracaktır.

Suriye tarafı, Türk tarafına yukarıda belirtilen istasyonun etüd, planlama, proje ve inşasına ilişkin her türlü bilgiyi ve yıllık çalışma planlarını sunacaktır

MADDE 2

Suriye tarafı, pompalama tesisinin inşası ve bilahare su çekme işlemleri sırasında, Dicle Nehri yatağında bozulmalara ve bölgedeki Türkiye-Suriye sınırını belirleyen talveg hattında değişikliklere neden olabilecek müdahalelerde bulunmayacaktır.

MADDE 3

Pompalama için ,kazı veya inşa yoluyla bir su çevirme yapısı veya su toplama hacmi yaratılması öngörüldüğü takdirde, Suriye tarafı bu tesisin projesi, inşası ve olası çevresel etkileri hususlarında Türk tarafına her türlü bilgiyi verecek ve Türk tarafıyla eşgüdüm sağlayacaktır.

MADDE 4

Suriye, Dicle Nehrinden yıllık en fazla 1 milyar 250 milyon m³ su kullanabilecektir. Sözkonusu toplam miktarın aylara göre dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

<u>Ay</u>	<u>Kullanım (m³/s)</u>	<u>Hacim (milyon m³)</u>
Ekim	15	40
Kasım	15	39
Aralık	10	27
Ocak	15	40
Şubat	25	60
Mart	90	241
Nisan	100	259
Mayıs	100	268
Haziran	50	130
Temmuz	25	67
Ağustos	15	40
Eylül	15	39
Toplam		1250

Suriye tarafı, yukarıda belirtilen tabloda kayıtlı su miktarlarına göre, Dicle Nehri'nden, pompalama yerinde ve zamanında nehrin akışı oranındaki suyun elverdiği ölçüde aylık ortalama su miktarını kullanabilir.

MADDE 5

Suriye tarafı pompalama tesisi aracılığıyla Dicle Nehri'nden kullandığı aylık ortalama su miktarlarını her ayın ilk haftası içinde, düzenli olarak diplomatik yollardan Türkiye'ye bildirmeyi taahhüt eder.

MADDE 6

Türkiye, Suriye ve Irak arasında Dicle-Fırat Nehirleri sularının nihai tahsis anlaşmasına varıldığı zaman, anılan Nehirlerden Suriye'nin payına düşen toplam miktar, bu Mutabakat Zaptı'nın 4. Maddesi'ne göre, Suriye'nin Dicle Nehri'ndeki payından düşülecektir.

MADDE 7

Pompalama tesisinin projelendirme ve inşası sırasında taraflarca yürütülecek münferit ve ortak çalışmalarda Türkiye toprakları üzerinde yapılacak her türlü ölçüm ve etüt çalışmaları sonucunda üretilecek veri ve bilgiler ile harita, plan, fotoğraf ve film gibi coğrafi materyaller, müştereken taraflarca aksi kararlaştırılmadığı takdirde, üçüncü taraflarla paylaşılmayacaktır.

Tarafların bu maddede belirtilen yükümlülükleri, bu Mutabakat Zaptı'nın geçerlilik süresine bakılmaksızın devam edecektir.

MADDE 8

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Suriye Arap Cumhuriyeti adına Sulama Bakanlığı Su Kaynakları Genel Komisyonu, anılan pompalama tesisine ilişkin işbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanmasından sorumlu olacaklar ve gerekli eşgüdümü sağlayacaklardır.

MADDE 9

Her iki Taraf, Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesi için kendi ilgili iç işlemlerini tamamlayacaklardır.

MADDE 10

İşbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanmasından doğan anlaşmazlıklar, üçüncü bir tarafa başvurulmaksızın, Taraflar arasında dostane istişare ve müzakereler yoluyla çözümlenecektir.

MADDE 11

Taraflardan biri, gerekli gördüğü takdirde, bu Mutabakat Zaptı'nda değişiklikler ve eklemeler yapılması için bir öneri sunabilir ve Tarafların bu değişiklikler veya eklemeler konusunda anlaşmaya varmaları durumunda bu değişiklikler veya eklemeler işbu Mutabakat Zaptı'nın eki olan bir Protokole eklenecektir ve işbu Mutabakat Zaptı'nın 10. Maddesindeki mekanizmaya göre yürürlüğe girecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı, Şam'da 23 Aralık 2009 tarihinde, tüm metinler aynı olmak üzere Türkçe, Arapça ve İngilizce ikişer orijinal nüsha halinde imzalanmıştır. Metinler arasında bir yorum farkı ortaya çıkması veya anlaşmazlık durumunda İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Veysel Eroğlu
Çevre ve Orman Bakanı

SURİYE ARAP CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Nader Al Bounni
Sulama Bakanı

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING BETWEEN THE
GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE
GOVERNMENT OF THE SYRIAN ARAB REPUBLIC ON
ESTABLISHMENT OF A PUMPING STATION IN THE TERRITORIES
OF THE SYRIAN ARAB REPUBLIC FOR WATER WITHDRAWAL
FROM THE TIGRIS RIVER**

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Syrian Arab Republic, hereinafter referred to as "the Parties",

- i. In the context of good neighborly and friendly relations, and the ongoing strategic cooperation with a view to develop the cooperation on water issues and strengthen solidarity,
- ii. By taking into consideration the requirement of water for irrigation, food and development of both countries,
- iii. Acknowledging what was agreed upon during the First Ministerial Meeting of the High Level Strategic Cooperation Council between Syria and Turkey which was held in Aleppo and Gaziantep on 13 October 2009.

The Parties have agreed on the following issues;

ARTICLE 1

Syria, shall construct a pumping station in the territories of the Syrian Arab Republic at the part of the Tigris River forming a border between Turkey and Syria in order to use the amount of irrigation water stated in Article 4 as according to Syria's requirements.

Syrian side shall submit all the information related with the investigation, planning, project and construction and annual working plans of the aforementioned station to the Turkish side.

ARTICLE 2

Syrian side shall not make any intervention that can cause modification in the bed of the Tigris River and the changes in the thalweg line designating Turkey-Syrian border in the region, during the construction of the pumping facility and later on water withdrawal process.

ARTICLE 3

If creation of water diversion facility or water collection volume through excavation or construction is being considered for pumping, the Syrian side shall submit all information related with the project, construction and possible all environmental effects of this facility to the Turkish side and to coordinate with it.

ARTICLE 4

Syria shall use maximum 1 billion 250 million m³ of waters from the Tigris River per annum. The distribution of this total amount according to the months is stated below;

<u>Month</u>	<u>Use (m³/s)</u>	<u>Volume (Million m³)</u>
October	15	40
November	15	39
December	10	27
January	15	40
February	25	60
March	90	241
April	100	259
May	100	268
June	50	130
July	25	67
August	15	40
September	15	39
Total		1250

Syrian side can use monthly average in accordance with water amounts stated in the above-mentioned table, from the Tigris to the extent that the flow of the river at the pumping place and time permits.

ARTICLE 5

Syrian side pledges to submit information concerning her usage of average amount of water from the Tigris by pumping station per month to the Turkish side during the first week of every month, via diplomatic channels regularly.

ARTICLE 6

Upon reaching a final allocation agreement of the waters of Tigris-Euphrates Rivers among Turkey, Syria and Iraq, the total amount of water assigned to Syria from the said Rivers in accordance with Article 4 of this MoU will be deducted from the Syrian share from the Tigris River.

ARTICLE 7

During the preparation of the project and construction of the pumping facility in the separate and collective works carried out by the Parties, all kinds of data and information as well as geographical materials like maps, plans, photographs and films obtained as a result of all kinds of measurement and investigation works carried out in the Turkish territory shall not be disseminated to a third party, unless agreed to the contrary by both Parties.

The commitments of the Parties mentioned in this Article shall continue regardless of the validity of this MoU.

ARTICLE 8

On behalf of the Government of the Republic of Turkey, the Ministry of Environment and Forestry-the General Directorate of State Hydraulic Works, and on behalf of the Syrian Arab Republic, the Ministry of Irrigation-the General Commission for Water Resources, will be responsible for the implementation of this Memorandum of Understanding related with the above-mentioned pumping station and will provide necessary coordination.

ARTICLE 9

Both Parties shall complete their respective internal procedures for entry into force accordingly.

ARTICLE 10

The conflicts, which may arise from implementing this Memorandum of Understanding, shall be settled friendly through consultations and negotiations between the two Parties without resorting to a third Party.

ARTICLE 11

Any Party can present, if it deems necessary, a proposal for amendments or additions to this MoU, and in case the Parties agreed to these amendments or additions, they shall be included in a protocol annex to this MoU, and shall enter into force in accordance with the mechanism provided for in Article 9 of this MoU.

Done in Damascus on 23rd December 2009, on two original copies each in the Turkish, Arabic and English languages, all the texts are being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF TURKEY**

**H.E. Veysel Eroğlu
Minister of Environment and Forestry**

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE SYRIAN ARAP REPUBLIC**

**H.E. Nader Al Bounni
Minister of Irrigation**

مذكرة تفاهم

بين حكومة الجمهورية التركية وحكومة الجمهورية العربية السورية
بخصوص نصب محطة ضخ على أراضي الجمهورية العربية السورية

لاسترجار المياه من نهر دجلة

إن حكومة الجمهورية التركية وحكومة الجمهورية العربية السورية
المشار إليهما فيما بعد بـ "الطرفين"،

في إطار علاقات حسن الجوار والعلاقات الودية والتعاون
الاستراتيجي القائم بين البلدين، وبهدف تطوير التعاون حول المسائل المائية
وتعزيز التضامن،

أخذين بعين الاعتبار متطلبات المياه للري والغذاء والتنمية في كلا
البلدين،

إقراراً لما تم الاتفاق عليه خلال الاجتماع الوزاري الأول لمجلس
التعاون الاستراتيجي عالي المستوى بين سورية وتركيا الذي تم عقده في
حلب وغازي عنتاب في ١٣ تشرين الأول ٢٠٠٩،

اتفق الطرفان على ما يلي:

المادة /١/

تقوم سورية بإنشاء محطة ضخ في أراضي الجمهورية العربية السورية
على الجزء من نهر دجلة الذي يشكل حدوداً بين سورية وتركيا بهدف
استخدام كمية مياه الري المنصوص عنها في المادة /٤/، وفقاً لمتطلبات
سورية.

يقوم الجانب السوري بتقديم كل المعلومات المتعلقة بالتحريات، والتخطيط والمشروع والإنشاء وخطط العمل السنوية للمحطة المذكورة أعلاه إلى الجانب التركي.

المادة /٢/

لن يقوم الجانب السوري بإجراء أي تدخل يمكن أن يسبب تعديلاً في سرير نهر دجلة وتغييرات في الخط المنصف للحدود المائية الدولية المحدد للحدود السورية التركية في المنطقة (التاليف) خلال إنشاء محطة الضخ وقبما بعد في عملية استخراج المياه.

المادة /٣/

في حال التفكير بإقامة منشأة لتحويل المياه أو لتجميع حجم من المياه أثناء القيام بأعمال الحفریات أو الإنشاءات من أجل ضخ المياه. فإن على الجانب السوري أن يقدم كل المعلومات المتعلقة بالمشروع والإنشاء وكل الآثار البيئية المحتملة لهذه المنشأة إلى الجانب التركي والتنسيق معه.

المادة /٤/

تستخدم سورية كحد أقصى ١ مليار و ٢٥٠ مليون متر مكعب من مياه نهر دجلة سنوياً. يوزع إجمالي الكمية وفق جدول شهري كما هو مبين أدناه.

الشهر	استخدام م ^٣ /ثا	الكمية مليون م ^٣
تشرين الأول	١٥	٤٠
تشرين الثاني	١٥	٣٩
كانون الأول	١٠	٢٧
كانون الثاني	١٥	٤٠
شباط	٢٥	٦٠
آذار	٩٠	٢٤١
نيسان	١٠٠	٢٥٩

٢٦٨	١٠٠	أيار
١٣٠	٥٠	حزيران
٦٧	٢٥	تموز
٤٠	١٥	آب
٣٩	١٥	أيلول
١٢٥٠		المجموع

يمكن للجانب السوري أن يستخدم معمل وسطي شهري وفقاً لكميات المياه المحددة في الجدول المذكور أعلاه من نهر دجلة إلى الدرجة التي يسمح بها تدفق النهر في مكان وزمان الضخ.

المادة /٥/

يتعهد الجانب السوري بتقديم كل المعلومات المتعلقة باستخدامه لمعدل كمية المياه من نهر دجلة التي سيتم ضخها بواسطة محطة الضخ شهرياً خلال الأسبوع الأول من كل شهر عبر القنوات الدبلوماسية وبشكل منظم.

المادة /٦/

عند الوصول إلى اتفاق قسمة نهائي لمياه نهري دجلة والفرات بين سوريا وتركيا والعراق، فإن إجمالي كمية المياه المخصصة لسورية من النهدين المذكورين وفقاً للمادة /٤/ من مذكرة التفاهم هذه سيتم حسابها من الحصبة السورية التي تحصل عليها من نهر دجلة.

المادة /٧/

خلال قيام الطرفين بالأعمال المنفصلة والمشاركة أثناء التحضير للمشروع وإقامة منشأة الضخ يجب عدم توزيع أي نوع من أنواع البيانات والمعلومات والمواد الجغرافية مثل الخرائط والمخططات والصور والأفلام التي تم الحصول عليها جراء كل أنواع القياسات والأعمال الاستكشافية التي

نفذت في الأراضي التركية إلى طرف ثالث ما لم يتفق الطرفان على عكس ذلك.

إن التزامات الأطراف المذكورة أعلاه في هذه المادة ستستمر بغض النظر عن صلاحية مذكرة التفاهم هذه.

المادة /٨/

بالنيابة عن حكومة الجمهورية التركية، وزارة البيئة والغابات - المديرية العامة للأشغال المائية للدولة. وبالنيابة عن الجمهورية العربية السورية، وزارة الري - الهيئة العامة للموارد المائية ستكونان مسؤولتين عن تنفيذ مذكرة التفاهم هذه المتعلقة بمحطة الضخ المذكورة أعلاه وسوف تقومان بإجراء التنسيق اللازم.

المادة /٩/

يقوم الطرفان بإنهاء إجراءاتهما الداخلية الخاصة بهما لتصبح نافذة.

المادة /١٠/

يتم حل الخلافات التي تنشأ عن تفسير أو تنفيذ مذكرة التفاهم هذه بشكل ودي من خلال المشاورات والمفاوضات بين الطرفين دون اللجوء لطرف ثالث.

المادة /١١/

يمكن لأي من الطرفين، إن ارتأى ذلك ضرورياً أن يتقدم باقتراح إجراء تعديلات أو إضافات على مذكرة التفاهم هذه، وفي حال اتفق الطرفان على هذه التعديلات أو الإضافات يتم تضمينها في بروتوكول ملحق بمذكرة التفاهم هذه ويدخل حيز النفاذ وفقاً للألية المنصوص عليها في المادة /٩/ من مذكرة التفاهم هذه.

حررت في دمشق بتاريخ ٢٣ /كانون الأول/ ٢٠٠٩ على نسختين أصليتين باللغات التركية والعربية والإنكليزية، ولكل منها نفس الحجية القانونية، وفي حال الاختلاف في التفسير يعتمد النص باللغة الإنكليزية.

عن

حكومة الجمهورية العربية السورية

المهندس نادر البني

وزير الري

عن

حكومة الجمهورية التركية

البروفسور فيسيل أراوغلو

وزير البيئة والغابات